

Столяренко Данило

Донецький національний університет імені Василя Стуса

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРИРОДИ ВІЙНИ В ДОБУ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ: ДОСВІД РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Ключові слова: війна, трансформація, гібридна війна.

Keywords: war, transformation, hybrid war.

Досвід російсько-української війни, яка стала ключовим чинником змін системи міжнародної безпеки, вимагає осмислення. Повномасштабне неспровоковане вторгнення РФ в Україну, а також подальший розвиток конфлікту різко перевернули уявлення міжнародної спільноти про стабільність миру у Європі. «Якщо держави можуть досягти бажаних результатів за допомогою незначних, економічно та політично ефективних рішень замість великих і дорогих військових методів, війна відроджується в іншій формі, а парадигми, які ми знаємо, радикально змінюються» [5].

Російсько-українська війна є непередбачуваною та нетрадиційною як виклик європейській безпеці, світовій економіці тощо. Із одного боку, ми бачимо відсутність адекватного сприйняття загрози війни. Рішення Путіна вторгнутися в Україну, безсумнівно, було підкріплене сприйняттям розділеного та слабого колективного Заходу. Із іншого боку, цілеспрямована активізація росіянами історичного аналогічного мислення і заяви, що їхньою метою є «денацифікація» українського уряду, яка має нагадати солдатам і цивільним особам про Другу світову війну. Останніми роками аналітики приділили багато уваги сучасним високотехнологічним засобам і гібридним, асиметричним та нелінійним методам війни, які применшують масштаб бойових дій, але війна Росії та України ведеться переважно традиційними військовими методами. Адже Росія вже застосовувала гібридні методи проти України впродовж багатьох років до активної фази бойових дій і збройної агресії, але вони виявились недостатньо дієвими. Як сказав генерал Крістофер Каволі, Верховний головнокомандувач об'єднаними збройними силами НАТО в Європі, «Великою незмінною рисою війни є жорстка сила... Якщо опонент з'явиться з танком, тобі теж краще мати танк» [7].

Озираючись назад, ми бачимо, що деякі військові методи і стратегії витримали випробування російсько-українською війною, а тому досі актуальні. Кожна з цих точок зору буде забарвлена минулим досвідом і поглядами окремої країни, але вони достатньо важливі, щоб відобразити цю війну. Використовуючи свою сильну національну волю та стійкість суспільства, винахідливість українських військових і динамізм на полі бою, постійне постачання та впровадження відповідних технологій ведення війни, а також забезпечуючи регулярне постачання боєприпасів і матеріально-технічного забезпечення, українці сформулювали план для ведення майбутніх воєн. Росіяни намагалися використати свій переважаючий

потенціал ведення війни для досягнення початкових цілей і завдань війни, що призводить до частої зміни військових планів і керівництва на театрі бойових дій.

Ключовий урок російсько-української війни полягає в тому, що слабші держави сьогодні можуть дозволити собі чинити опір, якщо ідеологічно чи стратегічно орієнтовані великі держави готові надати їм довгострокову підтримку. Найперед можливість збору від союзників бюджетної підтримки, технологій, навчання кадрів та матеріально-технічного забезпечення під час війни стала важливим уроком у цій війні. У цьому випадку нейтралітет чи політика неприєднання як моделі зовнішньої політики держави цілком можуть стати згубними для ведення успішних війн у майбутньому, що й підтвердили Швеція та Фінляндія зі вступом у НАТО.

Формування після закінчення холодної війни трикутника сили, що складається зі США, Китаю та Росії, зазнало змін під час нещодавніх подій, коли Росія стала аутсайдером через розгортання повномасштабної війни проти України. А колишній ідеологічний антагонізм капіталізм–комунізм замінюється на протистояння демократія – авторитаризм. Захід, очолюваний США, продемонстрував, що загрози їх цінностям можуть об'єднати країни-однорідців, щоб створити скарбничку для бюджету витрат на війну. Сьогодні на допомогу Україні надійшло близько 50 мільярдів доларів США від низки західних країн. Загальна допомога Україні в кілька разів перевищує її внутрішні можливості витримати війну.

Масштаб російсько-української війни демонструє, як держава використовує свою політичну волю та стійкість суспільства, щоб змінити результати на полі бою. Українські військові досягли найбільшого успіху в інтеграції цивільних осіб у достатньо ефективні територіальні сили. До того ж, залучаючи своїх громадян у соціальні медіа, Україна розширила своє стратегічне охоплення та вплив, що є символом ролі суспільної культури у майбутньому війни.

Також Україна комбінує ефективні технології ведення війни, які забезпечують її збройним силам вирішальну військову перевагу. Ще важливіше те, що війна підкреслює щораз більшу важливість безпілотників у сучасному бою на суші, морі і в повітрі. У певному сенсі в битві за небо над Україною пілотовані літаки відійшли на задній план і гору взяли дистанційно керовані апарати. Українці продемонстрували надзвичайну кмітливість у поєднанні технологій, отриманих із різних джерел, з невеликою підготовкою та матеріально-технічною підтримкою на полі бою. До того ж вибір збройових платформ не був ізольованим. Військові технології завжди будуть мати значення на полі бою, але їх ефективне застосування та комбінування будуть найважливішими у майбутніх війнах.

Із іншого боку, деякі військові експерти називають повномасштабну війну Росії з Україною «війною покоління 3,5». Ідеться про те, що українці та росіяни воюють застарілою технікою третього покоління, але й мають відносно невелику кількість озброєння четвертої фази. Одним з таких сучасних типів зброї та розвідки є безпілотні літальні апарати (БПЛА), що серйозно підсилюють наземні війська. Війна в Україні продемонструвала, наскільки важливим і визначальним може бути це озброєння [1].

Економічний потенціал і розмір країни більше не є основними факторами, які впливають на авторитет країни. Натомість існує новий розподіл між тими,

хто здатний і бажає слугувати ядром архітектури безпеки, і тими, хто вагається. Відбувається перебудова світової економіки та розрив традиційних економічних ланцюгів відповідно до геополітичних інтересів, що впливає на сітку економічних контактів та мережі партнерств.

Для України постійне постачання військового обладнання у вигляді боєприпасів, запчастин і розміщення нових промислових потужностей для їх виготовлення стало ще одним вирішальним фактором переваги у війні. Той факт, що західні країни скорочують власні запаси боєприпасів, щоб підтримати Україну, у певний спосіб підкреслює величезну важливість безперервного постачання бойових матеріалів у довготривалих війнах. Ця війна рясніє прикладами того, що відбувається, коли нація намагається вести війну, не враховуючи повністю вплив матеріально-технічного забезпечення власної армії. Боєприпаси та запчастини стали новим паливом для війни [2].

У найближчі місяці українська війна буде залежати від зміни балансу військової сили між Росією та Україною. Україна отримає переваги від впровадження на поле бою нової техніки, зокрема бойових танків, машин піхоти, систем протиповітряної оборони та боєприпасів великої дальності, які постачають Європа та США. Також можна очікувати, що Росія суттєво збільшить свої виробничі потужності та зрівняється з опонентом якщо не за якістю, то за кількістю засобів війни. Тим часом Україні доведеться впоратися з новим наступом Росії. У міру того, як кількість жертв серед цивільного населення зростає, кількість військовозобов'язаних скорочується, а бойові засоби виснажуються, стимул для пошуку стратегії перемоги в битві лише зростатиме.

Поки що робити висновки у війні Росії та України складно, але вона може нагадати країнам Заходу про необхідність докладати зусилля для підтримки миру. Політичні лідери повинні чітко усвідомити потенційну ціну великомасштабної війни. Без громадської підтримки життєво важливі військові інвестиції для підтримки миру не будуть життєздатними. Якщо є один чіткий «урок», який західні країни можуть впевнено винести з нинішньої війни – це має бути оновлене зобов'язання запобігати майбутній війні. Адже глобальний вимір російсько-української війни здатний спричинити доміно-ефект, який може призвести до зростання конфліктів у багатьох інших країнах. Сучасні війни пов'язані зі значними втратами, а в затяжній війні основне питання полягає не в тому, хто має «срібну кулю», а в тому, хто має більше набоїв.

Джерела та література

1. Гуменюк О. Про «Байрактари» ви вже чули. Ось що треба знати про інші дрони, які використовує Україна. *Заборона*. 12.10.2022. URL: <https://zaborona.com/pro-bajraktary-vy-vzhe-chuly-os-shho-treba-znaty-pro-inshi-drony-yaki-vykorystovuye-ukrayina-ta-shho-yim-protystavlyaye-rosiya/>
2. Зозуля І. Глобальний, регіональний та національний виміри російсько-української війни. *Форум Права*. 2023. № 74(1). С. 52–67.
3. Fedchenko V. Nuclear security during armed conflict: lessons from Ukraine. SIPRI Research Policy Paper. 2023. P. 15–17.
4. Koffler R. Russia-Ukraine conflict is driving a strategic transformation of our world order. *FoxNews*. 16.03.2023. URL: <https://www.foxnews.com/opinion/russia-ukraine-conflict-driving-strategic-transformation-world-order>

5. Lepler C. One year of War in Ukraine. CEPS: Brussels. 2023. P. 12.
6. Liang Q., Xiangsui W. Unrestricted Warfare, Beijing: Literature and Arts Publishing House. 1999. P. 44.
7. Masters J. Ukraine: Conflict at the Crossroads of Europe and Russia. *Council of Foreign Relations*. 14.02.2023. URL: <https://www.cfr.org/background/ukraine-conflict-crossroads-europe-and-russia>
8. Vandiver J. Get used to wielding 'hard power,' US Army general at head of NATO command tells allies. *Stars and Stripes*. 10.01.2023. URL: <https://www.stripes.com/branches/army/2023-01-10/nato-eucom-russia-cavoli-8711246.html>

Кармазіна Анна

Приватне акціонерне товариство

«Вищий навчальний заклад

“Міжрегіональна Академія управління персоналом”»

РОЛЬ США У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ВОЄННОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇН ЄВРОПИ

Ключові слова: безпекова стратегія, США, Європа, американо-європейські відносини, трансатлантичне співробітництво.

Keywords: security strategy, USA, Europe, US-European relations, transatlantic cooperation.

Визначаючи важливість представленої теми дослідження, насамперед є сенс акцентувати та тому, що процес розвитку трансатлантичного партнерства та діяльність НАТО на глобальному і регіональному рівнях відображає процеси глобалізації та регіоналізації світової політики. Особливого значення перспективи НАТО набувають через розширення Альянсу, зміни територіальних параметрів дії, що невід’ємно пов’язані з необхідністю якісної трансформації Альянсу, яка може стати стрижнем «глобальної відповідальності» не тільки в Євроатлантичному регіоні, а й у всьому світі. Вже сьогодні дії НАТО набуває трансконтинентального характеру, параметри та масштабування якого мають стати результатом спільних зусиль США і європейських держав у справі протистояння глобальним загрозам сучасності [5].

Роль Сполучених Штатів у системі забезпечення безпеки глобального міжнародного простору важко переоцінити. Водночас усе частіше постає питання щодо ступеня узгодженості стратегій національної безпеки Америки з проблематикою глобальної міжнародної безпеки. Із одного боку, зміщення акценту на гуманітарні цінності зробило логічнішим застосування сучасних силових заходів під час вирішення проблем розповсюдження ЗМЗ чи геноцид. Із іншого – практика американських дій на Близькому Сході та в Центральній Азії продемонструвала й межі ведення силових політики шляхом використання високих технологій у межах використання традиційних структур і стратегій. Отже, є сенс проаналізувати трансформаційний аспект політики безпеки, вплив якого стає суттєвішим за технологічні інновації. Реагування на зміни має починатися від аналізування соціальних підвалів загроз, і передусім ролі соціального чинника в сучасних війнах. За невдалого застосування технологічна потужність не лише не вирішує проблему, а й посилює її соціальні корені. Подібний сценарій створює для Сполуче-